

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17929/2024
25.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1033/24 од 06.03.2024. године, у седници одржаној 25.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1033/24 од 06.03.2024. године тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 12222/22 од 03.10.2023. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име трошкова ревизијског поступка плати 27.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 12222/22 од 03.10.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете – на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати 220.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до коначне исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкове парничног поступка исплати 186.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1033/24 од 06.03.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 12222/22 од 03.10.2023. године у ставу првом изреке, тако што се усваја тужбени захтев тужиоца и обавезује тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 220.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.10.2023. године па до исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде и обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од

117.650,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, док је тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на трошкове парничног поступка почев од правноснажности па до извршности пресуде одбија као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 26.200,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другостепеном поступку у преиначујућем делу, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као припадник Војске Југославије, вршећи војну службу учествовао у борбеним дејствима на територији АП Косова и Метохије за време НАТО агресије у периоду од 24.03.1999. године до 25.06.1999. године. Прво је био стационаран у Пећи, након чега је пребачен у село Јуник где је провео десет дана. Из Јуника је пребачен у подножје карауле Кошаре где је био стационаран све док караула није била заузета. После десет до петнаест дана пребачен је као обезбеђење минобацачке чете, а након тога је био на првој линији одбране. Када је рат завршен, враћен је у Трстеник, а након тога је био стационаран на административној граници све до завршетка војног рока. Први здравствени проблеми јавили су се када је пребачен у Трстеник, а након тога када је био стационаран на административној граници где су спавали у шаторима који су сами правили. Није желео да иде код лекара обзиром да живи у малој средини, где се на одлазак код неуропсихијатра гледа са подозрењем. На своју руку је пио лекове уз мешање са алкохолом. Први пут се јавио лекару на притисак родбине 2008. године када му је преписана терапија. Констатовано је тада да је код њега дошло до умањења опште животне активности 15% и да је евидентиран посттрауматски стресни поремећај Ф 43.1. Предметни поремећај је наступио као обољење од последица учествовања у борбеним дејствима на територији АП Косова и Метохије у назначеном периоду. Неуропсихијатар ДЗ Власотинце дана 24.09.2008. године је поставио дијагнозу коначног дефинитивног стања. Међутим, лечење код тужиоца је у току и није завршено због депресивне анхедоније, синдрома наметања преживљеног, понашањем, избегавањем и у психодинамици констатован је посттрауматски стресни поремећај, што је довело до умањења свакодневних активности радости живота. Не може да живи активно, да се релаксира, избегава људе, све га подсећа на рат. Жели да буде сам, а конзумирање алкохола није довело до стабилности, већ до слома адаптивних способности. Акутна фаза болести код тужиоца појавила се по завршетку агресије и по повратку у Трстеник трајала шест месеци, а потом је прешла у хроничну фазу која траје знатно дуже. Тужилац је узимао лекове, али се болест није повукла. Болест је прешла у хроничну фазу и као таква може да се јави после годину дана, деценије или две деценије. Лечење тужиоца није завршено и највероватније ће трајати до краја живота, па је потребно да узима терапију, односно да настави лечење. Код тужиоца постоји општа пренадраженост, тешкоће са спавањем, изражене су слике љутње, беса,

хипервихилности, теже концентрације, изражена је анксиозност и депресивност. Све ово је код тужиоца наступило због претрпљеног страха. Имао је интензивни примарни страх око један сат за време бомбардовања НАТО пакта. Затим је трпео страх средњег интензитета који је повремено прелазило у страх јачег интензитета због могућности погибије, рањавања, осакаћења и других физичких тегоба. Страх средњег интензитета одржавао се током читавог боравка на ратишту и изложеношћу бомбардовања. Тај страх слабог интензитета наставио је да траје од месец дана након бомбардовања када се јавио посттрауматски стресни поремећај.

При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је одбио тужбени захтев, јер је тужилац поднео тужбу у овој правној ствари 21.10.2008. године. Полазећи од одредбе члана 316. став 2. ЗОО којим је предвиђено да је објективни рок за накнаду штете пет година од дана када је штета наступила, а с обзиром да је код тужиоца коначно хронично стање наступило најкасније годину дана од дана када се исто десило, то је тужилац закаснио са подношењем тужбе ради накнаде штете због умањења опште животне активности.

Другостепени суд није прихватио овакву правну аргументацију првостепеног суда налазећи да тужилац сходно члану 200. ЗОО има право на накнаду тражене штете, као и сходно одредби члан 173. и 174. ЗОО. Иако је тужилац тужбу поднео дана 21.10.2008. године, није протекао рок застарелости потраживања у смислу члана 316. став 1. и 2. ЗОО. Лечење тужиоца није завршено и вероватно ће трајати до краја живота. Ако хронично стање због посттрауматског стреса може да се јави после годину дана, деценију или две деценије, то сходно томе тужиоцу треба признати право на накнаду штете у смислу члана 200. и члана 173. и 174. Закона о облигационим односима. Преиначио првостепену пресуду у том делу и усвојио тужбени захтев, а одбио тужбени захтев везано за накнаду камате на досуђене трошкове од момента правноснажности па до извршности пресуде.

По оцени Врховног суда, везано за преиначујући део пресуде, овакво правно становиште другостепеног суда није прихватљиво. Наиме, евидентно је да је већ раније изражено у судској пракси Врховног суда да рок застарелости накнаде штете по основу претрпљених душевних болова због умањења животне активности се рачуна од тренутка када је болест из акутне фазе прешла у хроничну фазу и тако попримила облик коначног стања. Медицинске експертизе су недвосмислено утврдиле да у оваквим случајевима наступања посттрауматског стреса, болест из акутног стања прелази у хронично стање у року од шест месеци до годину дана од дана када се стресни догађај догодио. У овом случају стресни догађај се догодио у току 1999. године, а тужилац се неуропсихијатру јавио тек у току 2008. године. Како је хронично стање код тужиоца наступило најкасније годину дана од дана претрпљеног стресног догађаја, то произилази да је најкасније од краја 2000. године почео да тече рок застарелости предвиђен одредбом члана 376. став 1. и 2. ЗОО. Јављање лекару тужиоца не може пролонгирати рок, тј. померање истог наступања хроничног оболења, с обзиром да се медицинска пракса већ изјаснила да се прелазак из акутног у хронично стање у оваквим случајевима дешава најкасније у року од годину дана од дана наступања стресног догађаја. Тужилац је тужбу поднео 21.10.2008. године. Произилази да је тужба поднета и након протека објективног рока (пет година), па је правилно првостепени суд закључио да је у овом случају наступила застарелост потраживања и

правилно одлучио када је одбио тужбени захтев тужиоца. Тужена се позивала на рокове застарелости и тај приговор је првостепени суд правилно ценио.

Сходно изнетом, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у спору у поступку по ревизији сагласно члану 153. и 154. и 163. ЗПП, па јој припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка и то на име састава ревизије износ од 27.000,00 динара, према важећој АТ.

Из наведених разлога применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**